

Икономическата криза и Господ спасиха Русе от „Верахим“

Николай КАЛАМОВ

„Господ ни помогна да се отървем от обзаяванията на „Верахим“. Винаги съм казвал, че понякога икономическата криза води и до добри резултати“, заяви кметът на Русе Димитър Калчев след официално оповестената приватизация на химическия комбинат в Гюргево. Заводът убиец, тровил десетки години с хлор крайдунавския град, вече не работи и се разпродава на части. Само в някои цехове се произвеждат сокове, гумени тампони, помпи, тали за бутилки и спринцовки.

„Румънците гледат по най-бързия начин да се отърват от закритото предприятие. Две турски фирми са спечелили търговете за производствените площадки и режат за скрап инсталациите за епихлорхидрин, предлагайки желязо на безценица“, уточни зам.-кметът Никола Николов след визитата му на място. Като отговарящ по общинската екология той единствен успя да влезе в строго охранявания доскоро комбинат, но в качеството му на бизнесмен според тамошните разпоредби.

Новите собственици разфасовали химически реактори и дори чисто ново оборудване, което останало неизползвано от 1970 г. и изобщо не било монтирано. Русенци обаче още не могат да повярват, че е дошъл

краят на необявената химическа война

от северните съседи, защото продължават да усещат острата задушлива миризма. „Ако във въздуха се засече отново хлор, източникът на замърсяване вече трябва да се търси у нас“, каза зам.-кметът Николов пред общинска сесия. След променената екообстановка в Русе, определян досе-

га като „червена точка“ в региона, Американският корпус на мира се осмели да изпрати свой постоянен представител в града. От септември щатски еколог ще работи 3 години на място и ще съдейства за общинската програма по околната среда. „Досега чуждестранни наблюдатели не искаха да стъпват в Русе, защото знаеха, че тук не може да се диша“, каза кметът Калчев.

Миналия ноември двустранната среща между представители на районните инспекции по околната среда в двата съседни града беше скандализирана,

личава и категорично от казаха да допуснат журналисти в завода при евентуално посещение.

На заседание на българо-румънската комисия по екопроблемите и трансграничното сътрудничество в района Русе - Гюргево русенската експертна група поиска да започнат двустранни замервания за замърсителите във въздуха. Само така може да се изясни откъде идват регистрираните свръхконцентрации на хлороформ над крайдунавския град, мотивираха се еколози. Сочеха се и становища на лекари, че хлороорганичното съедине-

На 3 ноември 1989 г. Две години след първия протест на жените от Русе, Независимото сдружение „Екогласност“ връчи и специална петиция за екогеноцида до Народното събрание.

след като фирмената управа на „Верахим“ официално отрече производството му да трови въздуха с хлороформ. Директорът Думитрашку тогава заяви, че предприятието вече не работи и не призна данните от едногодишното изследване на въздуха в района от частната еколаборатория „Анализ А+“ в Русе. Според замерванията от другия бряг на Дунава инсталациите във „Верахим“ не изпускали хлороформ и други вредни емисии. Румънците нямали вина, че броят на родените деца с малформации в Русе се уве-

личава и поразява здравето на хората.

В открито писмо до комисията едноименното екоосдружение „Анализ А+“ потвърди замерванията на вредните емисии и обяви подписка сред населението. Анализът на взетите проби показва, че русенци повече от година са били

тровени тайно с хлороформ

в концентрации, надвишаващи драстично пределно допустимите норми, категорични са екоексперти. Скандалният геноцид беше

На 10 февруари 1988 г. е една от големите демонстрации на русенските майки. Този път заедно с тях излизат и хиляди хора. Министър-председателят Гриша Филипов, който е на посещение в града, се опитва да ги отпрати въщи, но русенци го освиркват мощно. Снимки БТА

потвърден и в писмо на Министърството на околната среда и водите (МОСВ) до общинската управа. Поводът беше приетият доклад на висш експертен екологичен съвет за резултатите от първото цялостно изследване на органичните замърсители във въздуха над един град от „Анализ А+“.

Според сключения договор с екоминистерството за контрол на специфичните органични замърсители в атмосферния въздух над Русе от август 1995 г. до септември 1996 г. „Анализ А+“ е определила количествено 41 летливи съединения. От тях 35 са доказано хлороорганични. Анализът на взетите 384 проби от 4 пункта в града е открил 5 основни замърсителя. По препоръчаната чуждестранна пределна норма 0,03 мг/куб. м за хлороформа измереното му съдър-

жание е било винаги над пределно допустимите концентрации.

Останалите съединения като фреон 12, тулуол, бензол, стирол, ксилол и триметилбензол почти винаги са били в измерими количества. Според експерти сумарното им влияние върху здравето на населението в определени дни може да бъде отрицателно. Регистрираните летливи органични съединения задължително имат промишлен източник. Изследванията сочат, че въздухът се замърсява с хлороформ от химическия комбинат „Верахим“ в Гюргево. Останалите отрови се изпускат от русенски предприятия, като само за триметилбензола вероятният замърсител е окръжното предприятие за индустриално производство в Гюргево, се казва в доклада на „Анализ

А+“. Междувременно бяха открититоксични вещества у родилки, а детската смъртност през 1997 г. драстично се увеличи до 15,6 на хиляда души. По данни на Районния център по здравеопазване са починали 52 новородени бебета до 1 година. Броят им тревожно нараснал спрямо регистрираните 30 починали деца през 1996 г., като 12 са били с вродени аномалии. Нараснал е и относителният дял на недоносените деца - 113 на хиляда.

Според изследване на научен екип под ръководството на доц. д-р Соня Табакова от Националния център по хигиена, хранене и екология една от причините за недоносеността и малформативността сред новородените е замърсеният въздух в района. За вродените малформации още нямало категорични доказателства. Взетите проби показали токсични вещества и в организмите на деца. Тоталната криза, полагането на тежък физически труд от бременни жени, непълноценното хранене и начинът на живот също влияели за увеличавения брой на мъртвородени бебета. Децата с вродени недъзи се увеличават, но едва когато се обработят резултатите, ще може да се посочат причините за уродствата по рождение, допълниха гинеколози.

Русенският регион е сред водещите в страната и

по брой на заболели от туберкулоза

При средно 37 болни на 100 000 жители в страната в Русе те са 53. Възрастовата граница е от 19 до 65 години, като жълтата гостенка вече не подминава и деца до 1 г. Общо 589 души в региона са под наблюдение за туберкулоза, 3544 са с хронични неспецифични белодробни заболявания, а 2426 - с хроничен бронхит. Сред основните фактори, обуславящи нарасналия брой заболели от туберкулоза, отново се сочи и мръсният въздух.

През последните години се увеличава и заболяемостта от злокачествени тумори в региона. Причините са както начинът на живот и хранене, така и екологията. 5904 са диспансеризирани в онкологията до м. г., а 266 са починали. С рак на кожата са 69 души, 1003 жени имат рак на млечната жлеза, а 255 - на дихателната система и гръдните органи. 4344 души са си отишли през 1997 г. и показателят за обща смъртност е 15,56 на хиляда при 12,6 на 1000 за страната. Вече се наблюдава и подмладяване на заболяванията, като най-висок е дялът при 20 - 40-годишните. ♦